

Nadleśnictwo Józefów

ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna

MŁODZIE

Wydano dzięki współfinansowaniu
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Lublinie.

ISBN 978-83-89931-55-9

DOJAZD DO ŚCIEŻKI

Jadąc drogą wojewódzką nr 835 z Lublina i Biłgoraja w kierunku Tarnogrodu i Przemyśla, tuż przed mostem na rzece Tanew skręcamy w lewo, natomiast jadąc z Tarnogrodu w kierunku Biłgoraja, za mostem skręcamy w prawo na szosę biegnącą wzdłuż wsi Króle. Mijamy ostatnie zabudowania i wchodzimy do lasu, gdzie po prawej stronie zaczyna się ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna „Młodzie”. Biegnie ona prawym brzegiem Tanwi w górę rzeki. Długość trasy wynosi ok. 2 km w jedną stronę. Mniej więcej tyle zajmuje też droga powrotna. Ścieżka jest dość łatwa do przejścia i nie wymaga specjalistycznego obuwia. Nie należy jednak podchodzić zbyt blisko urwistych brzegów rzeki aby nie wpaść do wody. Najciekawsze miejsca na trasie oznaczone zostały tablicami informacyjnymi.

Początek ścieżki na skraju lasu za wsią Króle

Oznakowanie ścieżki

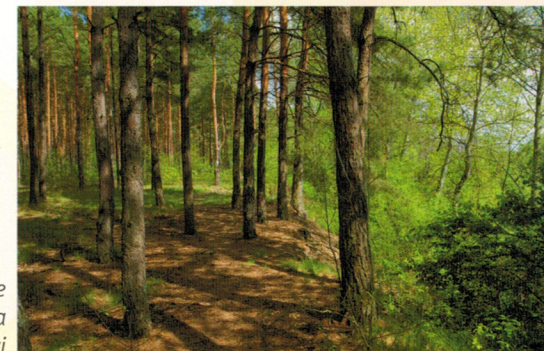

Widok na Tanew z wysokiego brzegu

Drogi Turysto!

Będąc na trasie ścieżki pozostaw po sobie porządek i pamiętaj, że jesteś tutaj gościem przyrody. Przestrzegaj następujących zasad:

- dbaj o czystość tego miejsca, nie zaśmiecaj go, a jeśli możesz to zabierz swoje śmieci ze sobą,
- nie rozpalaj ognisk,
- nie wjeżdżaj swoim pojazdem mechanicznym ani nie myj go w rzece,
- nie pozostawiaj środków chemicznych ani opakowań po nich,
- nie dewastuj tutejszych urządzeń turystycznych,
- nie niszczyć roślin i drzew, nie zrywaj roślin chronionych,
- nie hałasuj,
- parkuj i biwakuj wyłącznie w miejscach wyznaczonych

Ścieżka wiedzie borem sosnowym na prawym brzegu Tanwi

Tablica na pierwszym przystanku

PRYZSTANEK 1 – JASKÓŁCZY BRZEG

Nazwa „Jaskółczy brzeg” pochodzi od jaskółki brzegówki, która upatrzyła sobie wysoki brzeg Tanwi do gniazdowania. Jaskółki drążą otwory w formie kolebki w piaszczystych lub gliniastych brzegach, w których wysiadują jaja i wychowują młode. Spośród wielu gatunków ptaków występujących tutaj, wymienić należy tracza nurogęs z potwierdzonymi lęgami. Z brzegu możemy podziwiać rozległy widok na dolinę Tanwi. Wysoki brzeg to nic innego jak wydma śródlądowa pochodzenia sandrowego. Sandr to piaszczysty obszar o różnej grubości warstwy powstały w wyniku działalności akumulacyjnej rzek wyływających spod lodowca. Stojąc na wydmie możemy zaobserwować skutki erozji rzecznej, którą powoduje bystry prąd oraz duże wezbrania wody w okresie roztopów i obfitych opadów.

Ścieżką wzdłuż brzegu Tanwi idziemy dalej po piaszczystym, suchym podłożu z charakterystyczną roślinnością trawiastą, jak: mietlice, kostrzewa owcza, bliźniczka psia trawka.

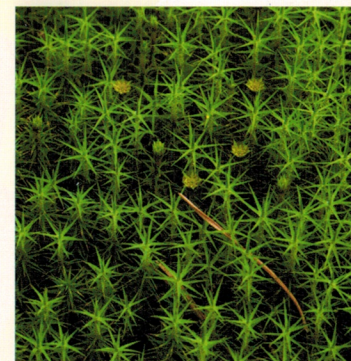
Rozległy widok na zakole rzeki

Pisklę tracza nurogęsi

PRYZSTANEK 2 – MCHY I POROSTY

Mchy są organizmami pionierskimi. Potrafią kolonizować niegościnnie, ubogie siedliska (skały, piaski). Długowieczna działalność mchów i porostów powoduje ostatecznie wytworzenie się próchnicy, co w konsekwencji prowadzi do udostępniania niesprzyjającego środowiska dla roślin wyższych. Mchy przystosowane są do gromadzenia dużych ilości wody. Zabezpieczają w ten sposób glebę przed erozją, zmniejszając szybkość i wielkość spływów powierzchniowych. Darnie mchów chronią również glebę przed szybkim wysychaniem i tym samym utrzymują w niej większą wilgotność. Mchy były wykorzystywane jako materiał wypełniający do pakowania oraz jako podściółka w uprawach truskawek i poziomek. Jako bardzo dobry materiał izolacyjny służyły również do uszczelniania budynków. Wytrzymują duże wahania temperatury. Porosty są najlepszym biologicznym wskaźnikiem stanu zanieczyszczeń powietrza (biowskaźnikiem) - są nadzwyczaj czułe na zawarte w powietrzu związki chemiczne, przede wszystkim siarki.

Mech płonnik

Porost - chrobotek reniferowy

PRZYSTANEK 3 – TANEW I JEJ MIESZKAŃCY

Rzeka Tanew to prawy dopływ Sanu. Płyne ona z Roztocza Wschodniego przez Puszcę Solską do Kotliny Sandomierskiej. Długość rzeki wynosi 113 km, a powierzchnia jej zlewni – 2 339 km². Rzeka tworzy tu ostry zakręt i zmienia swój bieg z kierunku południowego na zachodni. Jej nazwa zawiera nietypowy dla języków słowiańskich rdzeń „than”, który prawdopodobnie pochodzi jeszcze z czasów, gdy na tych terenach mieszkali Goci. Spotkamy tu m.in. dwa gatunki zwierząt związanych z rzeką. Bóbr jest silnym, krępyim zwierzęciem o szerokiej głowie i szerokim spłaszczonym grzbieto-brzusznym ogonie, pokrytym od połowy łuskami. Spełnia on rolę steru podczas pływania, a w czasie przebywania na łądzie jest organem termoregulacji. Bobry prowadzą ziemnowodny tryb życia, wolno pływają, ale świetnie nurkują. Mogą przebywać pod wodą 10 i więcej minut bez wynurzenia. Wydra jest przystosowana do życia w wodzie. Między palcami wszystkich odnóży ma rozpiętą błonę pławną, która powiększa powierzchnię oporu i wzmacnia szybkość pływania. Wydłużony tułów stopniowo przechodzi w masywny ogon. Nad brzegami rzek buduje nory z kilkoma wejściami. Potrafi również jednorazowo pokonać na łądzie odległość do 30 km. Jest zaliczana do zwierząt łownych o cennym futrze, ale obecnie objęta jest całoroczną ochroną.

Zakole Tanwi
na przystanku 3

Bóbr nad wodą

Przystanek 4

PRZYSTANEK 4 – MIESZKAŃCY LASU

Świat roślin tworzy w lesie środowisko życia dla wielu zwierząt. Są wśród nich organizmy o rozmiarach ciała od kilku gramów, jak np. ryjówka, do kilkuset kilogramów, jak jeleni czy łos. Charakterystyczna przestrzenna struktura lasu stwarza zwierzętom wiele możliwości znalezienia miejsca schronienia i rozrodu we wszystkich piętrach roślinności. Do najczęściej spotykanych zwierząt terenu leśnego wokół ścieżki można zaliczyć: sarnę, jelenia, łosia, dziką, lisa a także kunę, borsuka oraz wilka.

Jedna z kładek na trasie

Rzeka w pobliżu przystanku 5

PRZYSTANEK 5 – DRZEWA I KRZEWY

Gatunkiem występującym w największej ilości przy trasie ścieżki jest sosna. Nieliczne domieszki są udziałem świerka i brzozy. Warstwę krzewów tworzą: kruszyna pospolita i jarzab pospolity. Runo porastają takie gatunki jak: borówka czarna, zwana powszechnie „jagodą” i borówka brusznica o charakterystycznych czerwonych owocach i doskonałym smaku. Na terenie ścieżki można zaobserwować stanowiska paprotki zwyczajnej - rośliny zimotrwałej o charakterystycznych pojedynczo-pierzastych, zielonych liściach. Występuje tu również objęty ochroną widłak jałowcowaty - niewielka, zimozielona roślina o widlasto rozgałęzionych pędach.

Paprotka

Widłak jałowcowaty

PRZYSTANEK 6 – GRZYBY JADALNE I TRUJĄCE

Grzyby są organizmami roślinnymi obejmującymi około 80 tysięcy gatunków. Grupa grzybów, które człowiek spotyka w lesie rozwija się na podłożu organicznym - w ściółce, na drewnie lub nawet na żywym drzewie. Grzyby kapeluszowe, po które także udajemy się do lasu dzielimy na jadalne i trujące. Należy pamiętać, że grzyby zarówno jadalne jak i te trujące odgrywają w lesie bardzo ważną rolę biologiczną, dlatego nie należy ich bezmyślnie niszczyć. Przyczyniają się przede wszystkim do mineralizacji związków organicznych w glebie, udostępniając je roślinom. Uczestniczą więc w łańcuchu obiegu materii w przyrodzie. W gospodarce człowieka pożyteczne są grzyby jadalne oraz gatunki stosowane w przemyśle farmaceutycznym, fermentacyjnym, mleczarskim i piekarniczym.

Ścieżka w sosnowym borze

Muchomory czerwone

Borowik szlachetny

Przystanek 7

PRYZYSTANEK 7 – ZBIOROWISKA ŁĘGOWE

Lasy o charakterze łągowym porastają tereny nad rzekami i potokami, często okresowo zalewane, które podczas zalewu nanoszą i osadzają żyzny muł. Siedliska niemal wszystkich łągów związane są z wodami płynącymi. W lesie łągowym występują m.in.: olsza, topola, wierzba, wiąz, jesion, dąb. Spośród krzewów wymienić należy: czerechcę, bez czarny i dereń świdwa. Często drzewa i krzewy oplecione są pnączami chmielu. W runie rośnie pokrzywa, wiązówka błotna, czy śledziennica skrętolistna.

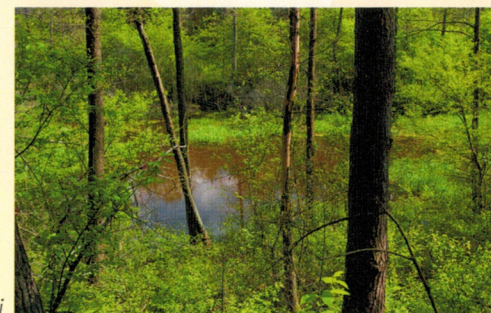

Widok ze skarpy na nadrzeczne łągi

PRYZYSTANEK 8 – SKARPA/STARORZECZA

Starorzecza powstają w sytuacji, gdy główny nurt rzeki utoruje sobie nowy przebieg. Miejscowa ludność nazywa je „kubaniami”. Starorzecza połączone są z Tanwią, dlatego stały się dobrym miejscem do rozmnażania niektórych gatunków ryb i płazów. Od północy ich obszar ograniczony jest stromą skarpią wału wydmowego. W obrębie szerokiej terasy występują obszary zalewowe oddzielone od koryta rzeki wałem przykorytowym. Ze szczytu skarpy możemy podziwiać bogactwo roślinności zbiorowiska łągowego, większe i mniejsze oczka wodne starorzecza oraz widoczną dalej rzekę.

Na tym przystanku trasa ścieżki się kończy. Wracamy nieco inną drogą wzdłuż grzbietu wydmy, zgodnie z oznakowaniem strzałkami kierunkowymi na drzewach.

Starorzecze Tanwi

W powrotnej drodze mijamy okazały krzyż na wydmie

Nadleśnictwo Józefów ul. Leśna 46, 23-460 Józefów, tel. 84 687 80 05
e-mail: jozefow@lublin.lasy.gov.pl www.jozefow.lublin.lasy.gov.pl

tekst: Iwona Wiechowska, zdjęcia: ©Wiesław Lipiec, grafika i skład: Maciej Lipiec